

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์” นี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจถึงประเภทและเนื้อหาของรายการแข่งขันชิงรางวัล รวมทั้งค่านิยมของสังคมไทยที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัล ตลอดจนความเหมาะสมในการนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน

การศึกษาวเคราะห์ดังกล่าวได้ใช้กรอบแนวคิดต่าง ๆ เป็นแนวทางการวิเคราะห์ดังนี้

1. แนวคิดเรื่อง ภูมิหลัง และวิวัฒนาการของรายการแข่งขันชิงรางวัลของประเทศสหรัฐอเมริกา
2. แนวคิดเรื่อง องค์ประกอบด้านประเภทและเนื้อหาของรายการแข่งขันชิงรางวัล
3. แนวคิดเรื่อง ค่านิยมไทย
4. แนวทางการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้วิเคราะห์เรื่องประเภทและเนื้อหาของรายการแข่งขันชิงรางวัล ได้แก่ รายการแข่งขันชิงรางวัลทั้งรายการเกมโชว์ (Game Show) และรายการแข่งขันตอบปัญหา (Quiz Show) ที่ยังคงออกอากาศตั้งแต่เดือนกันยายน - เดือนธันวาคม 2537 จำนวนทั้งสิ้น 8 รายการ ประกอบด้วย รายการดวงกับดาว รายการเวทีทอง รายการคู่รัก รายการลุ้นข้ามโลก รายการที่มีทอง รายการกาลิเลโอเกม รายการ 180 ไอคิว และรายการการบินไทยไขจักรวาล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) สำนวาททัศนคติและความคิดของประชากรกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ซึ่งเป็นผู้ชมที่มีต่อค่านิยมของสังคมไทยที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัล ตลอดจนความเหมาะสมในการนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน

สำหรับผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์” นั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

การวิเคราะห์ประเภทและเนื้อหาของรายการแข่งขันชิงรางวัล

รายการแข่งขันชิงรางวัลของไทยนั้น สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นสาระความรู้เป็นหลัก

สำหรับรายการประเภทนี้ มีรายละเอียด เนื้อหา ตลอดจนองค์ประกอบที่พอสรุปได้ ดังนี้

- 1). วัตถุประสงค์เบื้องต้นของการผลิตรายการ
สำหรับรายการประเภทนี้มักจะกำหนดวัตถุประสงค์เบื้องต้นในการผลิตรายการ เพื่อส่งเสริมความรู้ และสาระในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ทางด้านวิชาการ หรือความรู้รอบตัว เป็นสำคัญ ซึ่งถือเป็นการเสริมทักษะ และความรู้ของทั้งผู้แข่งขัน และผู้ชมเองนั่นเอง
- 2). เนื้อหาของรายการ
ส่วนใหญ่แล้วรายการแข่งขันชิงรางวัลที่เน้นสาระความรู้เป็นหลักนั้น จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ
  - ความรู้ทางวิชาการ
  - ความรู้รอบตัว
- 3). ลักษณะวิธีการเล่น การใช้ความสามารถในการแข่งขัน
ผู้แข่งขันในรายการประเภทนี้จะต้องใช้การวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ประกอบกับการใช้พื้นฐานความรู้ทางด้านวิชาการ หรือความรู้รอบตัวเป็นหลัก นอกจากนั้นผู้แข่งขันอาจจะต้องใช้การคาดเดาคำตอบ ตลอดจนทักษะทางร่างกาย เช่น ความแม่นยำ ความว่องไว การสังเกต และอื่นๆ มาประกอบในการแข่งขันด้วย
- 4). จุดขาย หรือจุดดึงดูดความสนใจของรายการ
รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นสาระความรู้เป็นหลักนั้น จะมีเนื้อหาของรายการหรือสาระความรู้เป็นจุดขาย หรือจุดดึงดูดความสนใจของรายการที่สำคัญที่สุด นอกจากนั้น พิธีกร ก็ถือเป็นจุดขายของเช่นกัน ซึ่งพิธีกรของรายการประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่เหมาะสมกับการดำเนินรายการสาระความรู้อย่างแท้จริง

รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นความบันเทิงเป็นหลัก

รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นความบันเทิงเป็นหลักนั้น มีลักษณะ เนื้อหา ตลอดจนรายละเอียดดังนี้

- 1). วัตถุประสงค์เบื้องต้นของการผลิตรายการ
รายการประเภทนี้ส่วนใหญ่มักจะกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะผลิตรายการเพื่อนำเสนอความสนุกสนาน และความบันเทิง ซึ่งในความบันเทิงนั้น อาจจะมีสาระ ความรู้สอดแทรกอยู่บ้าง แต่ก็น้อยมาก หากเปรียบเทียบกับความบันเทิงที่นำเสนอให้แก่ผู้ชม
- 2). เนื้อหาของรายการ
โดยทั่วไปแล้ว เนื้อหาของรายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นความบันเทิงเป็นหลักนั้น จะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ 2 แบบ คือ

- ความรู้รอบตัว
- ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ ซึ่งแบ่งออกเป็นความรู้เกี่ยวกับบุคคลทั่วไป และความรู้เกี่ยวกับบุคคลที่จำเพาะเจาะจง หรือปัจเจกบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือการทายใจของบุคคลนั่นเอง

3). ลักษณะวิธีการเล่น การใช้ความสามารถในการแข่งขัน

สำหรับการแข่งขันในรายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นความบันเทิงเป็นหลักนั้น ผู้แข่งขันมักจะต้องการการคาดเดาคำตอบ การตอบโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยหลักการทางด้านวิชาการแต่อย่างใด นอกจากนั้นผู้แข่งขันอาจจะต้องแข่งขันกันทางด้านทักษะทางร่างกายด้วย เช่น ความรวดเร็ว ความว่องไว ความแม่นยำ และในขณะเดียวกัน การแข่งขันโดยใช้วิธีการเสี่ยงโชคในรูปแบบต่างๆ ก็ถือเป็นการแข่งขันอีกวิธีหนึ่งที่มักจะปรากฏให้เห็นในรายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นความบันเทิงเป็นหลักทุกๆ ไปด้วยเช่นกัน

4). จุดขาย หรือจุดดึงดูดความสนใจของรายการ

รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นความบันเทิงเป็นหลักนั้น มีจุดขายหรือจุดดึงดูดความสนใจของรายการหลายประการ ดังนี้

- ผู้ร่วมรายการ หรือผู้แข่งขันที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น ดารา นักแสดง นักร้อง เป็นต้น
- พิธีกร หรือผู้ดำเนินรายการ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง และเป็นที่รู้จักของผู้ชม
- เนื้อหาของรายการ ไม่ว่าจะเป็นคำถาม หรือการสนทนา ก็จะเน้นความสนุกสนาน ตลกขบขัน เป็นสำคัญ ซึ่งถือเป็นจุดขายของรายการเช่นเดียวกัน
- ของรางวัล มักจะเป็นของรางวัลที่มีมูลค่ามากๆ เพื่อที่จะดึงดูดความสนใจของผู้แข่งขันและผู้ชมนั่นเอง

รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นทั้งสาระ ความรู้ และความบันเทิง

รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นทั้งสาระ ความรู้ และความบันเทิงนั้น มีลักษณะและองค์ประกอบต่างๆ พอที่จะสรุปได้ดังนี้

1). วัตถุประสงค์เบื้องต้นของการผลิตรายการ

รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นทั้งสาระ ความรู้ และความบันเทิงนั้น มักจะกำหนดวัตถุประสงค์ของรายการ เพื่อให้ผู้ชมได้รับทั้งความสนุกสนาน และสาระความรู้ควบคู่กันไป แต่สาระ ความรู้ดังกล่าวจะไม่ถูกนำเสนอมากเกินไป เพราะผู้ชมอาจจะรู้สึกเบื่อได้

2). เนื้อหาของรายการ

เนื้อหาของรายการ ส่วนใหญ่จะมีความคล้ายคลึงกับรายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นความบันเทิงเป็นหลัก แต่ต่างกันที่เนื้อหาของรายการประเภทที่เน้นทั้งสาระ ความรู้ และความบันเทิงนั้นจะมีความเป็นวิชาการมากกว่า ดังนี้

- ความรู้รอบตัว ซึ่งมีส่วนของความรู้ทางวิชาการผสมผสานบ้าง แต่ไม่มากนัก
- ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ ซึ่งมีทั้งความรู้เกี่ยวกับบุคคลทั่วไป และปัจเจกบุคคล

3). ลักษณะวิธีการเล่น การใช้ความสามารถในการแข่งขัน

ผู้แข่งขันสำหรับรายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นทั้งสาระ ความรู้ และความบันเทิง มักจะใช้การคาดเดาคำตอบเป็นหลัก และในขณะเดียวกันก็อาจจะต้องใช้ทั้งไหวพริบ ปฏิภาณ และการวิเคราะห์โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ทางวิชาการมาประกอบในการแข่งขันด้วย ส่วนการแข่งขันกันทางทักษะทางร่างกาย และการเสี่ยงโชคนั้นก็มิประกอบในการแข่งขันของรายการประเภทนี้เช่นกัน

3.4 จุดขาย หรือจุดดึงดูดความสนใจของรายการ

รายการแข่งขันชิงรางวัลประเภทที่เน้นทั้งสาระ ความรู้ และความบันเทิงนั้นมีจุดขาย หรือจุดดึงดูดความสนใจประการสำคัญๆ ดังนี้

- พิธีกร หรือผู้ดำเนินรายการ
- วิธีการนำเสนอ รายการประเภทนี้มักจะมีการแข่งขัน หรือวิธีการนำเสนอที่แปลกแหวกแนวกว่ารายการประเภทอื่นๆ
- มูลค่าของรางวัล ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นของรางวัลที่มีมูลค่ามากๆ เช่น รถยนต์ ทองคำ เป็นต้น

การวิเคราะห์ค่านิยมของสังคมไทยที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัล

สำหรับค่านิยมของสังคมไทยที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น มีทั้งค่านิยมด้านบวก และค่านิยมด้านลบ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ค่านิยมด้านบวก

ค่านิยมด้านบวกที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น มีทั้งค่านิยมที่สะท้อนหรือปรากฏอย่างชัดเจน และค่านิยมที่ปรากฏอย่างไม่ชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. ค่านิยมหลัก หมายถึง ค่านิยมด้านบวกที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลอย่างชัดเจน ซึ่งมี 2 ประการดังนี้

1.1 ค่านิยมในการรักความสนุกสนาน และความบันเทิง

ค่านิยมในการรักความสนุกสนาน และความบันเทิงนั้น เป็นค่านิยมด้านบวกที่ปรากฏและสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลที่เด่นชัดที่สุด ซึ่งสามารถดูได้จากเนื้อหา และการดำเนินรายการของรายการแข่งขันชิงรางวัลต่างดำเนินไปเพื่อความบันเทิงและสนุกสนานของผู้ชมด้วยกันทั้งสิ้น

1.2 ค่านิยมในการรักอิสระ เสรีภาพในการคิด การพูด และการแสดงออก

คนไทยเป็นคนที่มินิสัยรักอิสระเสรีภาพในการแสดงออกทางด้านต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมไทยเป็นสังคมประชาธิปไตย คนในสังคมจึงมีอิสระอย่างเต็มที่ในการแสดงออก และการแสดงความคิดเห็น ซึ่งรายการแข่งขันชิงรางวัลก็ถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สนับสนุน และส่งเสริมให้คนรู้จักคิด พูด และแสดงออกในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่

2. ค่านิยมรอง หมายถึง ค่านิยมด้านบวกที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลอย่างไม่เด่นชัด ซึ่งมี 5 ประการดังนี้

2.1 ค่านิยมเรื่องการทำงานเป็นทีม

ค่านิยมเรื่องการทำงานเป็นทีม ตลอดจนการรู้จักแพ้ และรู้จักชนะนั้นถือเป็นค่านิยมด้านบวกอีกประการหนึ่งที่ถูกถ่ายทอด หรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะรายการแข่งขันชิงรางวัลมักจะสนับสนุนให้ผู้แข่งขันรู้จักการทำงานร่วมกัน การช่วยกันคิดตัดสินใจ ตลอดจนการรู้จักแพ้ และรู้จักชนะ แต่อย่างไรก็ตาม ค่านิยมเรื่องการทำงานเป็นทีมที่ปรากฏในรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น ยังถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือไม่เด่นชัดเท่ากับค่านิยมอื่นๆ นั่นเอง

2.2 ค่านิยมเรื่องการใช้เหตุผล ในการคิด การตัดสินใจ ตลอดจนการตัดสินใจ

รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน ยังไม่ค่อยสนับสนุน และส่งเสริมให้คนรู้จักใช้เหตุผล (Logic) ในการคิด การแก้ไขปัญหา การตัดสินใจมากเท่าไรนัก ดังนั้นลักษณะของการใช้เหตุผลในการคิด การตัดสินใจ ที่ปรากฏในรายการแข่งขันชิงรางวัลจึงถือว่าอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

2.3 ค่านิยมเรื่องการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตลอดจนความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคล

ค่านิยมเรื่องการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่นี้อาจเป็นค่านิยมรองอีกประการหนึ่งของค่านิยมด้านบวก ทั้งนี้เพราะรายการแข่งขันชิงรางวัลยังไม่ค่อยแสดงถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเข้าใจอันดีระหว่าง

บุคคลได้อย่างชัดเจนนัก และลักษณะของค่านิยมดังกล่าวนี้ก็ปรากฏในรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับปานกลางเท่านั้น

2.4 ค่านิยมเรื่องการชอบใฝ่หาความรู้

รายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่ในปัจจุบันนั้นไม่ค่อยที่จะเสนอสาระความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ชมอย่างแท้จริงเท่าไรนัก ดังนั้นลักษณะของค่านิยมเรื่องการชอบใฝ่หาความรู้จึงปรากฏในรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับปานกลาง ซึ่งยังไม่เด่นชัดเท่าที่ควร

2.5 ค่านิยมเรื่องการยกย่องผู้ที่มีความรู้ และความสามารถอย่างแท้จริง

รายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่ในปัจจุบันมักจะให้ความสำคัญกับการเชื้อเชิญบุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น ดารา นักร้อง ดาวตลก มาออกรายการมากกว่าที่จะเชิญบุคคลที่มีความรู้อย่างแท้จริง ดังนั้นลักษณะของค่านิยมดังกล่าวนี้จึงปรากฏ หรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในระดับที่น้อยมาก

ค่านิยมด้านลบ

สำหรับค่านิยมด้านลบที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลนั้นมีหลายประการ กล่าวคือมีทั้งค่านิยมที่สะท้อนผ่านอย่างชัดเจน และค่านิยมที่สะท้อนผ่านอย่างไม่ชัดเจน ดังนี้

1. ค่านิยมหลัก หมายถึงค่านิยมด้านลบที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันอย่างชัดเจน ซึ่งค่านิยมหลักของค่านิยมด้านลบนี้มีทั้งหมด 5 ประการ ดังนี้คือ

1.1 ค่านิยมเรื่องการนิยมชื่อเสียงของบุคคลมากกว่าความรู้และความสามารถของบุคคล

รายการแข่งขันชิงรางวัลมักจะให้ความสำคัญกับความมีชื่อเสียงของบุคคล โดยการนิยมเชิญผู้แข่งขันที่มีชื่อเสียง เช่น ดารา นักแสดง นักร้อง มาร่วมรายการ โดยที่ผู้แข่งขันที่มาร่วมรายการนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถก็ได้ แต่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และผู้ชมชื่นชอบก็สามารถมาแข่งขันเกมในรายการได้แล้ว ดังนั้นค่านิยมเรื่องชื่อเสียงของบุคคลมากกว่าความรู้และความสามารถของบุคคล จึงถือเป็นค่านิยมด้านลบที่ปรากฏหรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลได้อย่างเด่นชัดที่สุด

1.2 ค่านิยมเรื่องของการชอบของแจก ของแถม

รายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่มักจะให้ความสำคัญกับของรางวัล ของแจก ของแถม ดังเห็นได้จากของรางวัลส่วนใหญ่จะมีมูลค่ามากๆ อาทิเช่น รถยนต์ ทองคำ และเงินรางวัล เป็นต้น

1.3 ค่านิยมเรื่องการชอบพูด หรือบอกเล่าเรื่องราวเกินความเป็นจริง

รายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่มักจะสะท้อนให้เห็นค่านิยมในเรื่องการชอบพูด หรือการบอกเล่าเรื่องราวเกินความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างสรรค์ และแต่งแต้มสีสัน และบรรยากาศของรายการให้ตื่นเต้น สนุกสนาน และมีรสชาติมากยิ่งขึ้น

1.4 ค่านิยมเรื่องการชอบและสนใจเรื่องราวของคนอื่น

ค่านิยมเรื่องการชอบและสนใจเรื่องราวของคนอื่นนั้น เป็นค่านิยมด้านลบอีกประการหนึ่งที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัล ทั้งนี้เพราะรายการแข่งขันชิงรางวัลจำนวนไม่น้อยในปัจจุบันนั้น นิยมที่จะนำเสนอเรื่องราวส่วนตัวของบุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น ดารา นักแสดง นักร้อง ซึ่งการนำเสนอเรื่องราวดังกล่าวนี้น่ามากเกินไป อาจมีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมให้คนนิยมอยากรู้ อยากเห็น และให้ความสนใจเรื่องราวของคนอื่นมากขึ้น

1.5 ค่านิยมเรื่องการนิยมวัตถุ สิ่งของ หรือ “วัตถุนิยม”

รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน มักจะให้ความสำคัญกับของรางวัล บางรายการก็มักแจกของรางวัลกันอย่างง่าย ๆ และมากเกินไป ซึ่งอาจมีผลทำให้ผู้ชมนิยมวัตถุ สิ่งของ และอยากไปแข่งขันเกมในรายการเพื่อหวังรางวัล ทั้งนี้เพราะผู้ชมส่วนใหญ่คิดว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลเป็นอีกหนทางหนึ่งที่สามารถทำให้ได้เงิน หรือของรางวัลมาอย่างง่าย ๆ นั้นเอง

2. ค่านิยมรอง หมายถึงค่านิยมด้านลบที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลอย่างไม่เด่นชัด ซึ่งมีทั้งสิ้น 3 ประการดังนี้

2.1 ค่านิยมเรื่องการเสียดสี โศก ความเชื่อเรื่องดวง

ค่านิยมเรื่องการเสียดสี โศก และความเชื่อเรื่องดวงนั้นถือเป็นค่านิยมด้านลบอีกประการหนึ่งที่ถูกถ่ายทอด หรือสะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัล ทั้งนี้เพราะการแข่งขันในรายการแข่งขันชิงรางวัล มักจะมีลักษณะของการแข่งขันที่ต้องอาศัยโชค หรือดวง บางรายการก็ใช้วิธีเสียดสี โศก เช่น กดปุ่มคะแนน, การเปิดแผ่นป้าย เพื่อเป็นการตัดสินใจเพื่อหาผู้แพ้และผู้ชนะ ซึ่งถือว่ารายการแข่งขันชิงรางวัลมีส่วนสนับสนุน และส่งเสริมให้ผู้ชมเชื่อถือโชค และใช้การเสียดสีหรือดวงในการตัดสินใจหรือตัดสินใจปัญหาต่างๆ

2.2 ค่านิยมเรื่องการชอบแข่งขัน การเอาชนะซึ่งกันและกัน

รายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน มักจะมีลักษณะของการแข่งขันเอาชนะซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้เพราะรายการแข่งขันในปัจจุบันนั้นเป็นการแข่งขันแบบเบาๆ ไม่ใช่แข่งขันกันอย่างจริงจังเป็นจัง ดังนั้นค่านิยมเรื่องการชอบแข่งขัน การเอาชนะซึ่งกันและกันจึงถือเป็นค่านิยมรองมากกว่าที่จะเป็นค่านิยมหลัก

2.3 ค่านิยมเรื่องการให้ความสำคัญกับการต่อรอง

รายการแข่งขันชิงรางวัลนั้น มักจะมีลักษณะของการให้ความสำคัญกับการต่อรองอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้นค่านิยมเรื่องการให้ความสำคัญกับการต่อรอง ไม่ว่าจะเป็นการต่อรองสิ่งของ การต่อรองของรางวัล หรืออื่น ๆ นั้น จึงเป็นค่านิยมรองเท่านั้น

การวิเคราะห์เรื่องความเหมาะสมในการนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบัน

สำหรับการศึกษาวิเคราะห์ เรื่องความเหมาะสมในการนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัลในปัจจุบันนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การนำเสนอรายการแข่งขันชิงรางวัล
2. ประเภทของรายการแข่งขันชิงรางวัล
3. บุคคลผู้ร่วมรายการ
4. ลักษณะของการแข่งขันของรายการรายการแข่งขันชิงรางวัล
5. ของรางวัล ของรายการแข่งขันชิงรางวัล
6. ประโยชน์ที่ได้รับจากรายการแข่งขันชิงรางวัล

จากผลการศึกษาวิจัย สามารถสรุปได้ว่า ในปัจจุบันนี้รายการแข่งขันชิงรางวัลมีจำนวนมากขึ้น เนื้อหาของรายการส่วนใหญ่ก็ดำเนินไปเพื่อความสนุกสนาน บันเทิง และทำให้ผู้ชมได้ผ่อนคลายความตึงเครียด สำหรับรายการแข่งขันชิงรางวัลที่นำเสนอเพื่อเสริมความรู้ ตลอดจนฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ของทั้งผู้ชมและผู้แข่งขันอย่างแท้จริงนั้นยังมีจำนวนน้อยมาก นอกจากนั้นรายการแข่งขันชิงรางวัลส่วนใหญ่ในปัจจุบันได้กลายเป็นรายการโชว์ดาราทันทีเพราะผู้ผลิตรายการมักจะนิยมเชิญดารานักกร้อง ดาวตลก ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาออกรายการ เนื้อหารายการก็จะนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ของดาราทันที และในปัจจุบันสิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นจุดขายที่ซ้ำซากจำเจของรายการ ซึ่งผู้ชมบางคนก็ยังคงชื่นชอบรายการรูปแบบนี้ แต่ผู้ชมบางคนก็เริ่มรับไม่ได้กับสิ่งเหล่านี้ แต่ก็ทำอะไรไม่ได้ นอกเหนือจากการยอมรับและชมรายการเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อหวังว่าสักวันหนึ่งคงจะมีรายการแข่งขันชิงรางวัลที่มีเนื้อหาที่ดีกว่านี้ออกมาให้พวกเราได้สัมผัสบ้าง ดังนั้นหากทางผู้ผลิตรายการจะลดความคิดที่จะผลิตรายการเพื่อผลกำไรทางธุรกิจลงบ้าง โดยหันกลับมาคำนึงถึงประโยชน์อันสูงสุดของผู้ชม ทั้งสาระความคิดและความบันเทิงแล้ว ในอนาคตข้างหน้าวงการโทรทัศน์ไทยก็อาจจะมีรายการแข่งขันชิงรางวัลที่มีคุณภาพดี และมีประโยชน์ต่อผู้ชมอย่างแท้จริงเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาวิเคราะห์ “รายการแข่งขันชิงรางวัลทางโทรทัศน์” นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก (Content Analysis) และใช้การศึกษาทัศนคติ และความคิดเห็น

ของผู้รับสารหรือผู้ชมมาเป็นข้อมูลเสริม แต่ผู้วิจัยไม่ได้ทำการศึกษาเจาะลึกในส่วนของผู้ส่งสาร ซึ่งเป็นผู้ผลิตและสร้างสรรค์รายการแต่อย่างใดเลย ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าควรจะมีการศึกษาวิจัยต่อในเรื่องของจริยธรรมและจิตสำนึกของผู้ผลิตรายการแข่งขันชิงรางวัลที่มีต่อผู้ชมและสังคม ทั้งนี้เพื่อให้ได้ภาพและมุมมองของรายการแข่งขันชิงรางวัลของไทยที่ชัดเจน และครบถ้วนมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ในการหาแนวทางเพื่อที่จะพัฒนารายการแข่งขันชิงรางวัลของไทยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. ถึงแม้ว่าในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยไม่ได้มีความประสงค์ที่จะศึกษาหาบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อทัศนคติของผู้ชมในเรื่องการสะท้อนค่านิยมของสังคมไทยผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลก็ตาม แต่ผู้วิจัยพบว่าตัวแปรบางประการ เช่น การศึกษา และอาชีพ กลับมีผลต่อทัศนคติของผู้ชมเป็นอย่างมาก ดังนั้นหากมีผู้สนใจศึกษาในประเด็นนี้ต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการควบคุมตัวแปรต่างๆ ให้ดี เพื่อให้ได้ภาพของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อค่านิยมที่สะท้อนผ่านรายการแข่งขันชิงรางวัลได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาเฉพาะรายการแข่งขันชิงรางวัลที่ออกอากาศทางสื่อโทรทัศน์เท่านั้น เพราะฉะนั้นรายการแข่งขันชิงรางวัลที่ปรากฏในสื่อประเภทอื่นๆ เช่น รายการแข่งขันชิงรางวัลทางวิทยุ รายการแข่งขันชิงรางวัลทางเคเบิลทีวี หรืออื่นๆ นั้น ก็ถือเป็นประเด็นการศึกษาที่น่าสนใจอย่างยิ่งอีกประการหนึ่ง ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าควรจะมีการศึกษาวิจัยต่อในเรื่องการเปรียบเทียบรายการแข่งขันชิงรางวัลที่ออกอากาศทางสื่อโทรทัศน์กับรายการแข่งขันชิงรางวัลที่ปรากฏหรือผ่านสื่อประเภทอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลและผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อวงการทางด้านวิชาการมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย